

Kozma Gábor válasza

Prof. dr. Beluszky Pál DSc, Kutató professzor emeritus opponensi véleményére

Elsőként is szeretném megköszönni Professzor Úrnak, hogy elvállalta opponenciára az MTA doktori fokozat megszerzésére benyújtott disszertációm.

Az elmúlt évtizedekben a társadalomföldrajz által vizsgált témakörök fokozatos kibővülését lehetett megfigyelni, és ebbe a körbe sorolható a sport térbeli jelentkezését elemző kutatások számának a növekedése is. Örömmel tölt el, hogy Opponensem is úgy véli, indokolt ezen két terület közötti kapcsolatok vizsgálata.

A fenti tény tükrében Opponensem csodálkozását és bírálatát fejezte ki a disszertáció címét illetően: egyrészt hiányolja a sport megjelenését, másrészt az általam adott címet félrevezetőnek és vitathatónak tartja.

A kutatók általában azt a véleményt fogalmazzák meg, hogy egy tudományos munka megalkotásának utolsó lépcsőfoka a helyes cím megfogalmazása, amely gyakran közel ugyanannyi időt igényel, mint magának a publikációnak a megírása. Bevallom, ebbe a „megoldandó feladatba” magam is belefutottam. A sport kifejezés címből történő kihagyása mögött végül két tényező állt. Egyrészt úgy véltem, tudmánypolitikai szempontból nem lett volna szerencsés ezen rendkívül fontos – napjainkban azonban a politika által bizonyos mértékben lejáratos – terület ilyen szintű preferálására. Másrészt – és ez talán a nyomosabb érv – a címválasztással is utalni akartam arra, hogy a Tóth József Professzor Úr által kifejlesztett tetraéder modell továbbfejlesztett változata – mint elméleti keret – több városi funkció (pl. oktatás, kultúra) társadalomföldrajzi szemléletű elemzésére is alkalmas lehet.

Ez utóbbi érvelés már átvezeti a válaszadót a cím vitathatóságával kapcsolatos ellenérzéshez. Az Opponens felveti, mennyire tekinthető a sport modern funkciónak, amikor ez a tevékenység már az ókortól jelen van a települések életében. Elismerve a Professzor Úr által említett példák érvényességét, az általam áttanulmányozott irodalomra támaszkodva azt a véleményt tudom megfogalmazni, hogy a települések vezetői, a különböző névvel említett helyhatóságok, hosszú ideig kevésbé pozitívan álltak ehhez a területhez, több esetben is tiltották az ilyen jellegű tevékenységet, és csak a XIX.-XX. századtól lehet tudatos, ösztönző munkát az ő részükről megfigyelni. A címadásban erre próbáltam a utalni a modern szó alkalmazásával.

Opponensem kételyeit fejezi ki az általam használt sport definícióval kapcsolatban. Az adott tevékenységnek számtalan megfogalmazása létezik, de mivel dolgozatomat társadalomföldrajzi jellegűnek tekintettem, nem törekedtem ezek összefoglaló bemutatására/felsorolására, hanem csak az egyik leginkább elfogadott/alkalmazott változatot idéztem. Ugyanakkor kénytelen vagyok elfogadni az Opponensem által vele szemben megfogalmazott hiányosságot a sakk és a bridzs vonatkozásában.

Az opponencia további részeiben Professzor Úr az empirikus vizsgálatokat elemzi, a dolgozat szerkezeti felépítését követve két nagy egységbe csoportosítva. Örökük, hogy Professzor Úr elismerte az általam összeállított és elemzett adatbázis értékét, és egyetértett legfontosabb megállapításaimmal. Az egyes települési szférák sporthoz kötődő megnyilvánulásaival kapcsolatos kritikai megjegyzésekre az alábbi válaszokat tudom megfogalmazni.

Elismerem, érdekes és hasznos lett volna a különböző gazdasági és politikai preferenciák és a sporttevékenységek földrajzi allokációja közötti kapcsolatok elemzése (pl. a különböző évtizedekben a hatalom által preferált csapatok). A korábbiakban magam is végeztem ilyen jellegű vizsgálatokat, kimutatva többek között a csapatsportágakban Budapest 1990 utáni csökkenő jelentőségét, ugyanakkor úgy véltem egy ilyen rész nehezen lett volna beilleszthető a dolgozat logikai menetébe.

Másrészt az Opponens egy kicsit hosszúnak tartja a helyhatóságok sporttal kapcsolatos tevékenységét elemző fejezeteket. Elismerem, hogy 2-3 bekezdést ki lehetett volna hagyni (a korábbi változatból magam is töröltem 3-4 oldalt), ugyanakkor úgy vélem, a sport települési szintű megjelenése szoros kapcsolatban áll a helyi önkormányzatok ilyen jellegű munkájával, ezért is fontos részletesen foglalkozni ezzel a témakörrel.

A disszertáció empirikus részének második nagyobb egységével kapcsolatban az Opponens első kritikája a címre „A települési szférák közötti sporttal kapcsolatos kölcsönhatások” vonatkozik. Elismerem, hogy a cím egy kicsit félrevezető, elsődleges célom ugyanis annak szemléltetése volt, hogyan befolyásolják egymást a különböző települési szférák, és ezen kölcsönhatások között milyen sporttal kapcsolatos jelenségek figyelhetők meg. Örülök az Opponens azon véleményének, hogy a debreceni esettanulmányok plasztikussá teszik az összefüggések konkrét megjelenését.

A „Következtetések” fejezet értékelése során az Opponens értékeli téziseimet. Ezek közül néhány esetben magam is elismerem, hogy csak megerősítettem a korábbi kutatások eredményeit, illetve vizsgálataimra támaszkodva állást foglaltam a felmerült vitákban. Örömmel tölt el ugyanakkor, hogy Professzor Úr véleménye szerint megállapításaim kellő mennyiségű új tudományos eredményt jelentenek.

Az Opponens lektori feladatkörben végzett munkáját szívből köszönöm. Egyrészt bizonyos térképek esetében a jelmagyarázat tényleg nehezen olvasható, amely azzal magyarázható, hogy ezen átvett térképeknél gyakran már az eredeti változat minősége is kifogásolható volt. Másrészt elismerem, hogy néhány táblázatnál nagyobb odafigyelést kellett volna tanúsítani, harmadrészt Debrecen esetében az Újkert-Vénkert felcserélést magas is megbocsáthatatlan hibának tekintem.

Opponensem végezetül hiányolja a vizsgálati eredmények szintetizálását, földrajzi általánosítását, regionális sajátosságok megfogalmazását. Magam is sokat gondolkoztam ezen a dolgon (pl. egy modell kidolgozása a települések sporttal kapcsolatos sikeressége/sikertelensége témakörében), az adott terület átpolitizáltságát tekintve ugyanakkor végül nem vállalkoztam erre a feladatra.

Végezetül szeretném még egyszer megköszönni Professzor Úr munkáját. Az Általa felvetett kérdések és problémák valóságok, és elősegítik számomra a leírtak tovább gondolását, újabb következtetések levonását.

Kérem válaszaim elfogadását.

Debrecen, 2018. január 28.

Dr. Kozma Gábor
Dr. Kozma Gábor